

Forfatter: Brandes, Georg

Titel: Udrag fra Hovedstrømninger. Den romantiske skole i Tyskland (1873)

Citation: Brandes, Georg: "Samlede Skrifter", i Brandes, Georg: *Samlede Skrifter*, 1899-1910, s. 459. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-brandes04-shoot-idm139992356666176/facsimile.pdf> (tilgået 24. april 2024)

Anvendt udgave: Samlede Skrifter

Alt, hvad der var i hans Aand af oprindeligt og genialt, begyndte han under Indtrykkene af det nationale Opsving den lange Række af Ridderromaner, som indledes med *Der Zauberring* 1815. Denne Bog blev et Evangelium for den romantiske Reaktiøn. Adelen og Junkerne saa sig i Spejl i alle disse gamle Harnisker og Skjolde og frydede deres Øjne ved Synet. Det var intet virkeligt Historiemaleri, som her oprulledes. Den Riddertid, der blev skildret, var en aldeles fantastisk Tidsalder, i hvilken ædle velvoksne Mænd, der bar Sølvhjelme med og uden Fjæderbusk, eller Jernhjelme med forgyldte Glentevinger og med snart opsnart nedslaaede Visirer, iførte lysende Harnisker af Sølv eller matte Harnisker, indlagte med Guld, foer afsted paa vælige, snart elegante, snart svære Heste af alle Racer og Farver, splintrede Lanserne imod hinanden, og dog sad som støbte i Sadlen, eller styrtede til Jorden, men rejste sig lynsnart, dragende et tveægget Slagsværd. Ridderne var stolte og tapre, de trofaste Væbnere gik i Døden for deres Herrer, de slanke Frøkener uddelte Kampprisen ved Dystløbene og elskede deres Riddere *mürriglich*. Alt gik til efter Ærens Lovbog, ja efter den eller den bestemte Paragraf i Ærens Lovbog.

Alt er her vedtaget én Gang for alle. Først og fremmest den sødladne, smægtende Stil, der gaar ud paa at forherlige denne højadelige Verden. Kun Eksempler kan give en Forestilling om den. Bertha sidder ved en Aa, og hendes Billede ses i Vandet. «Bertha rødmede saa klart, at det saa ud i Vandet, som om en Stjerne blev tændt deri.» «De sang en Morgensang saa smukt og fornøjet, at det var, som om den nedgaaende Sol paa ny vilde staa op, draget af al den Længsel, der laa i Sangen.» Forskønnende Tillægsord tilføjes overalt: «Ynglingens Hjerter brændte af *yndig* Nysgerrighed.» «I den gamle Ridders Øjne trængte to store *krystallære* Draaber sig frem.» En uhyre Vægt lægges som hos os i Ingemanns Romaner paa Beskrivelsen af de pragtfulde Dragter, Udrustnings- og Brugsgenstande. «Han var smuk at se til i sit Harnisk af det dybest blaa Staal, der var prægtigt indfattet og overlynet med rige gyldne Prydelser. Ypperligt tog han sig ud med sit sortebrune Haar og pænt studsede Mundskæg, under hvilket den friske Mund smilte yndigt, og to Rækker perlehvide Tænder kunde skimtes.» En adelig Dame fortæller om sine Ulykker og giver sig Tid til at indflette Beskrivelser som denne: «Jeg gik bedrøvet op og ned i mit

Værelse uden at ville høre Noget om de Lege, til hvilke de andre adelige Jomfruer vilde indbyde mig den Aften, og viste ærgerlig min Terne tilbage, da hun bragte mig *en skøn, med Perlemoder indlagt Medestang med en lang Guldsnøre og Sølvkrog ind i mit Kammer.* Mærkeligt er det, at man i en Verden, hvor man i den Grad omgiver sig med Perlemoder, Guld og Sølv, findes det nødvendigt udtrykkeligt at bemærke, at man har havt disse fornemme Materialier i Hænde.

Følelserne er af samme Stof: Perlemoder og Guldtraad. Ikke et eneste Pust af naturlig ubehersket Tilbøjelighed, aldrig en Handling, som stammer fra oprindelig uovervejjet Lidenskab. Alle Følelser og Lidenskaber er som Riddernes Skoleheste underkastede en fuldstændig Dressur. Man véd altid forud, hvorledes Alting vil gaa. Ridderne taler venskabeligt med hinanden, ja behandler hinanden med den udsøgte Høflighed, som er Væsener med Særrettigheder egen. Da lader den Ene uforvarende et Ord falde, (om en Dame, om et Dystløb) der gør det til en Nødvendighed for den Anden at udfordre ham paa Liv og Død. Uden et Stænk af smaaligt Nag eller Nid klæder de to Kæmper sig nu i Vaaben, svinger sig paa deres fnysende Gangere, Svendene slutter Kres og holder, hvis det er Midnat, Faklerne i Vejret, medens man af bedste Evne hugger løs paa hinanden. Naar den Ene saa synker blodig til Jorden, kaster den Anden med Broderømhed sig over ham, forbinder med udsøgt Saarlægekunst hans Saar, giver ham sin Arm, og «højt tonende» vandrer de begge i klirrende Rustninger derfra. — Her tilstræbes det da at føre Menneskesjælens hele rige Liv tilbage til nogle faa vedtagne Elementer: Æren, Troskaben, Kærligheden med Knæfald i Tugt og Ære.

I Forening hermed staar den dybeste Foragt for alle andre Stænder end dem som har Forrettigheder. Helten, Ridder Otto, er paa Maskerade hos sin Ven, den unge Købmand Tebaldo. Her optræder nogle Gøglere og opfører forskellige Scener. Blandt andre kommer en Krigsmand i Harnisk, der bøjer sig for Plutus, Rigdommens Gud og siger følgende Vers:

For Buler Sølv og Guld for Blod!
Saa slaas jeg som en Kæmpe god.

«Plutus vilde netop give et sindrigt Svar; da foer Hr. Otto v. Trautwangen i sin Vrede i Vejret og raabte: Den Knægt dér